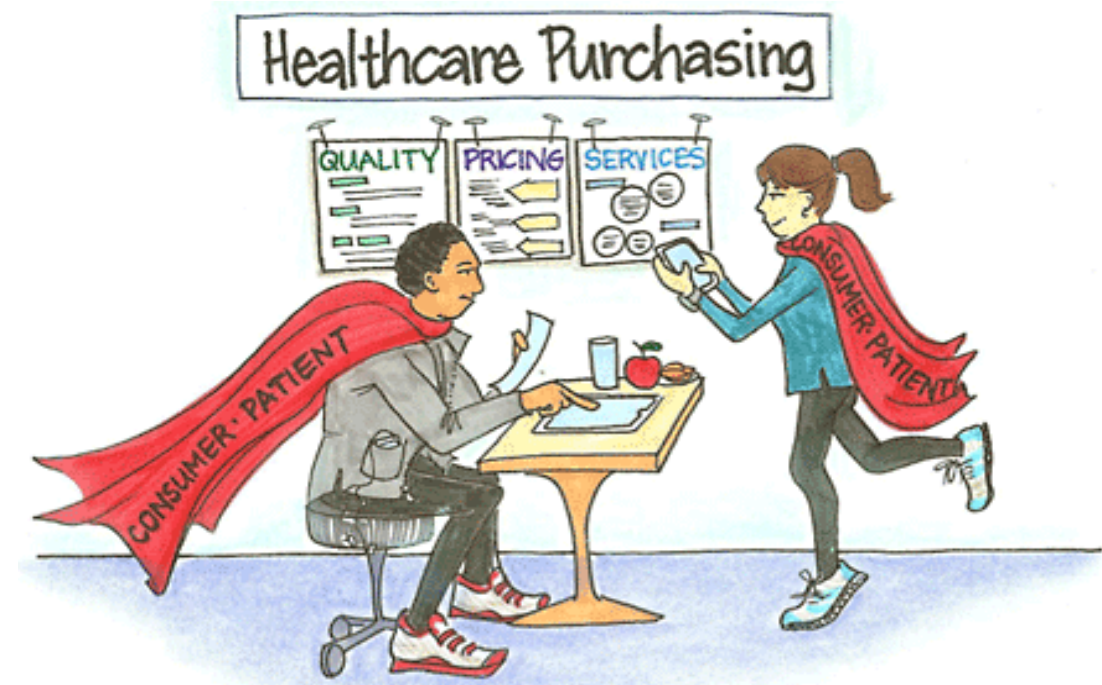
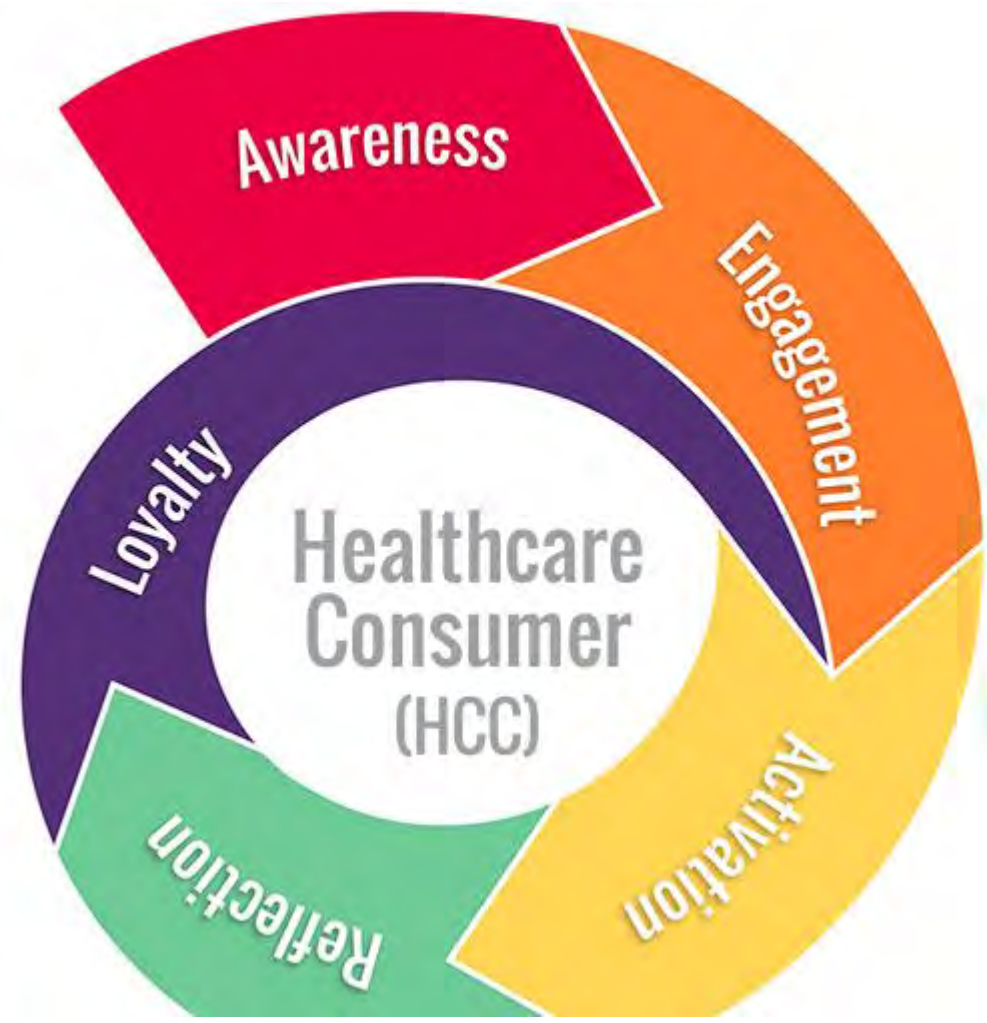

PATIËNT = CONSUMENT?

Inleiding

- Commerciële geneeskunde
- Meer kritische en bewuste patiënt
- Medical shopping
- Transparantie omtrent kwaliteit

WITTMANN 2012

Inleiding

- Toenemende invloed van Europa op Belgische gezondheidszorg (overheidsopdrachten, GDPR, ...)
- Ook op vlak van economisch recht (mededingingsrecht): beschikking IRIS-ziekenhuizen,
- Begrip onderneming staat centraal
- Maar ook gevolgen voor zorginstellingen – zelfstandige artsen

Doelstelling en basisbeginselen

- Voorkomen dat eindgebruiker nadeel ondervindt door beperking mededinging
- Een daadwerkelijke mededinging wordt geacht bij te dragen tot het welzijn van de consument en de efficiënte allocatie van de economische middelen
- De laagste prijzen, de hoogste kwaliteit en de grootste materiële vooruitgang
- Geldt dit ook voor gezondheidszorg?

Doelstelling en basisbeginselen

- Competition among health care providers -investigating policy options in the European Union: expert panel Europese commissie (2015)
- Interessante conclusies:
 - The conditions under which competition will be a useful instrument for policy vary across countries, health system sub-sectors and time
 - Neither economic theory nor empirical evidence support the conclusion that competition should be promoted in all health services
 - Information on quality, process and outcome is key for competition to work to achieve goals of improving value in health care

Casus 1

- Stef werkt reeds 25 jaar als gastro-enteroloog in een ziekenhuis. De laatste jaren kan hij het echter niet zo goed vinden met de ziekenhuisdirectie en met enkele andere leden van de associatie waarin hij werkzaam is. Na de zoveelste discussie besluit hij op zoek te gaan naar nieuwe uitdagingen. Hij zegt de samenwerking met het ziekenhuis en de associatie op en kan vrij gemakkelijk een nieuwe job vinden in een nabijgelegen ziekenhuis.
- De dag na zijn nieuwe start krijgt hij echter een dagvaarding in de bus. Het ziekenhuis beroept zich op een niet-concurrentiebeding in de individuele overeenkomst met de ziekenhuisarts, waarvan de inhoud als volgt luidt:
 - Het is de ziekenhuisarts verboden om, na de beëindiging van de samenwerking met het ziekenhuis, medische activiteiten te verrichten binnen een straal van 25km rond het ziekenhuis gedurende een periode van vijf jaar na de beëindiging van de samenwerking.
- Quid?

Casus 2

- Huisartsenpraktijk De Ronde is een nieuwe praktijk van 3 jonge huisartsen. Om op korte termijn meer patiënten te bereiken, besluiten ze de werkdruk hoog te leggen. Ze houden niet alleen consultaties tijdens weekdays, maar ook in de weekends. Dit werpt al snel zijn vruchten af. Andere huisartsen uit de regio zijn hier echter minder tevreden mee en dienen een klacht in bij de Orde.
- Hoewel de huisartsen in eerste instantie geschrokken zijn, besluiten zij hun werkregeling door te zetten en beroep zich op hun vrijheid van mededinging.
- De Orde volgt het standpunt van de Huisartsenpraktijk niet. De Orde meent dat de Huisartsenpraktijk de deontologische code heeft geschonden door de geldende wachtregeling niet te respecteren en met als doel patiënten te werven. De Orde verbiedt de Huisartsenpraktijk om deze regeling verder te zetten.
- Quid?

Europese en Belgische wetgeving

- Europese regelgeving: artikelen 101 e.v. VWEU
- Maar: concurrentie op de markt van gezondheidszorg heeft zelden een grensoverschrijdend karakter
- Belgische regelgeving: Wetboek Economisch Recht
- Relevante bepalingen

Het Belgisch mededingingsrecht

- Verbod restrictieve mededingingsafspraken
- Verbod misbruik machtspositie
- Concentratiecontrole
- Staatssteunrecht (Europees)

Toepassingsgebied

- Ondernemingen en ondernemingsverenigingen
- Elk van volgende organisaties :
 - iedere natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent;
 - iedere rechtspersoon;
 - iedere andere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid.

Toepassingsgebied

- Zijn geen ondernemingen:
 - iedere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid die geen uitkeringsoogmerk heeft en die ook in feite geen uitkeringen verricht aan haar leden of aan personen die een beslissende invloed uitoefenen op het beleid van de organisatie;
 - iedere publiekrechtelijke rechtspersoon die geen goederen of diensten aanbiedt op een markt;
 - de Federale Staat, de gewesten, de gemeenschappen, enz.

Toepassingsgebied

- Oude definitie: onderneming is elke natuurlijke of rechtspersoon die op duurzame wijze een economische activiteit nastreeft
- Ongeacht rechtsvorm en wijze van financiering
- Begrip economische activiteit: op zelfstandige wijze producten en/of diensten aanbieden op de markt

Geneesheren als ondernemingen

- Hof van Cassatie 2 mei 2002: geneesheren oefenen een activiteit uit die gericht is op de uitwisseling van diensten, streven op duurzame wijze een economisch doel na en zijn derhalve ondernemingen
- Hof van Justitie: Arrest Wouters en Pavlov

Orde van artsen als ondernemingsvereniging

- leden zijn ondernemingen
- Maar specifieke taak te waken over regels van medische plichtenleer en over de handhaving van de eer, de bescheidenheid, eerlijkheid en waardigheid van de leden
- Bij vervulling van wettelijke taak, zonder economisch doel na te streven: geen onderneming
- Activiteiten die betrekking hebben op het economisch verkeer
- Hof van Cassatie, 2 mei 2002: wanneer de Orde beslissingen neemt die ertoe strekken het marktgedrag van de artsen te beoordelen of te reguleren, en de orde besluiten neemt die ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging wordt aangetast, zullen de beslissingen van de Orde aan de Mededingingswet moeten getoetst worden

Andere implicaties boek VI Wetboek economisch recht (oud-WMPC)

- Informatieverplichting:

“Ten laatste op het ogenblik van het sluiten van de overeenkomst moet de onderneming te goeder trouw aan de consument de behoorlijke en nuttige informatie geven betreffende de belangrijkste kenmerken van het product en betreffende de verkoopsvoorwaarden, rekening houdend met de door de consument uitgedrukte behoefte aan informatie en rekening houdend met het door de consument meegedeelde of redelijkerwijze voorzienbaar gebruik.”

- Cfr. Wet patiëntenrechten

INFORMATIE WPR

– Informatie gezondheidstoestand patiënt (art. 7 WPR):

- Communicatie in duidelijke taal
- Mondeling, met mogelijkheid tot schriftelijke bevestiging
- Bijstand door vertrouwenspersoon
- Recht op niet-weten – therapeutische exceptie

– Informatie vóór iedere tussenkomst (art. 8 WPR):

- Doel, aard, graad van urgentie, duur, frequentie, relevante tegenaanwijzingen, nevenwerkingen en risico's, nazorg, alternatieven, financiële gevolgen, gevolgen niet-behandeling en andere relevant geachte verduidelijkingen/wettelijke bepalingen
- Duidelijk en in principe mondeling

INFORMATIE WPR

- Informatie verzekeringsdekking of andere individuele of collectieve vorm van bescherming m.b.t. beroepsaansprakelijkheid (art. 8/1 WPR)

- Informatie m.b.t. vergunnings- of registratiestatus (art. 8/2 WPR)

INFORMATIE WETBOEK ECONOMISCH RECHT

– Algemene informatieverplichting onderneming:

- Bv. naam, rechtsvorm, ondernemingsnummer, algemene voorwaarden, beroepsorganisatie voor gereguleerde beroepen en prijs van de dienst wanneer vooraf vastgesteld
- Te verstrekken op initiatief van de onderneming, incl. gemakkelijk toegankelijke plaats, website, informatiebrochure
- Op initiatief van de afnemer moet onderneming aanvullende informatie verstrekken: bv. prijs goed/dienst wanneer niet vooraf vastgesteld, gedragscodes en geldende beroepsregels voor gereguleerde beroepen
- Informatieverstrekking helder, ondubbelzinnig en tijdig vóór sluiting overeenkomst of levering goed/verrichting dienst
- Bewijslast m.b.t. informatieverstrekking en juistheid ervan ligt bij onderneming
- Bij miskenning strafsanctie niveau 2

INFORMATIE WETBOEK ECONOMISCH RECHT

– Algemene informatie te verstrekken aan consument:

- Bv. voornaamste kenmerken product, identiteitsgegevens onderneming en prijs product – op duidelijke en begrijpelijke wijze
- Prijs goederen/homogene diensten schriftelijk, leesbaar, goed zichtbaar en ondubbelzinnig (art. VI.3 Wetboek economisch recht)
- Bij miskenning prijsaanduiding risico op een strafsanctie

– Specifieke informatieverplichtingen beoefenaars van een vrij beroep, o.a. prijs (art. XIV.3. e.v. Wetboek economisch recht):

- Opgeheven bij Wet 15 april 2018
- Vrije beroeper volgt regime andere ondernemingen

DE INFORMATIEPLICHTIGE

– Wet Patiëntenrechten (WPR):

- Beroepsbeoefenaar
- In de zin van: Wet Uitoefening Gezondheidszorgberoepen 10 mei 2015 en Wet Niet-Conventionele Praktijken 29 april 1999
- Ook ziekenhuis (art. 30 Ziekenhuiswet)

– Wetboek Economisch Recht:

- Onderneming
- Iedere natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent, iedere rechtspersoon en iedere andere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid
- Iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft, alsmede zijn verenigingen

INSTEEL

- Voorwerp informatieplicht WPR heeft eerder betrekking op patiënt:
 - Informatie over patiënt: bv. gezondheidstoestand
 - Informatie toegespitst op patiënt: bv. relevante risico's tussenkomst
 - Anderzijds ook informatie over beroepsbeoefenaar: bv. verzekering en vergunnings- of registratiestatus

- Voorwerp informatieplicht Wetboek economisch recht heeft eerder betrekking op onderneming:
 - Informatie over identiteit en activiteit onderneming: bv. naam, ondernemingsnummer, kenmerken en prijs aangeboden producten

- Gemeen: informatie ter bescherming van patiënt (WPR) en afnemer/consument (Wetboek economisch recht)– bv. duidelijke, begrijpelijke en tijdige informatie

VOORNAAMSTE KENMERKEN PRODUCT

- Onderneming moet consument informeren over voornaamste kenmerken product
- Echter art. 8, §2 WPR als *lex specialis*:
 - Beroepsbeoefenaar moet patiënt informeren over tussenkomst: doel, aard, graad van urgentie, duur, frequentie, relevante tegenaanwijzingen, nevenwerkingen en risico's, nazorg, alternatieven, financiële gevolgen, gevolgen niet-behandeling en andere relevant geachte verduidelijkingen/ wettelijke bepalingen
- Voornaamste kenmerken uit Wetboek economisch recht worden bv. niet voornaamste risico's WPR -> blijven relevante risico's

PRIJS

- Onderneming moet prijs goederen/homogene diensten schriftelijk, leesbaar, goed zichtbaar en ondubbelzinnig aanduiden
 - Homogene diensten: alle diensten waarvan de eigenschappen en de modaliteiten identiek of gelijkaardig zijn, ongeacht onder meer het ogenblik, de plaats van de uitvoering, de dienstverstreker of de persoon voor wie ze bestemd zijn
- Echter de art. 7, §2 en 8, §3 WPR als *lex specialis*:
 - Mondelinge informatieverstrekking als regel
 - Ook voor financiële gevolgen tussenkomst (= totale kostprijs tussenkomst, incl. honoraria, remgelden, supplementen en al dan niet tegen verbintenistarief)
- Zie ook: opnameverklaring ziekenhuis (KB 17 juni 2004) – prijsbestek esthetische geneeskunde (art. 18 Wet 23 mei 2013)

BEWIJS

- Onderneming moet prijs goederen/homogene diensten schriftelijk, leesbaar, goed zichtbaar en ondubbelzinnig aanduiden:
 - Enkel vereiste van geschrift – geen bewijslastbepaling

- Onderneming moet informeren over prijs dienst wanneer vooraf vastgesteld en prijs/berekeningswijze wanneer niet vooraf vastgesteld, en moet hiervan het bewijs geven:
 - Van belang voor prijs tussenkomst WPR, aangezien WPR niets zegt over bewijslast
 - Maar: enkel prijs, en dan nog niet altijd -> andere tussenkomstinformatie WPR nog steeds gemeen recht
 - *Zie ook* Rb. Brugge 7 juni 2016, T.Gez. 2017-18, 54, noot C. CORNELIS

BEWIJS

– Gemeen recht bewijslast WPR:

- Lange tijd discussie, vnl. na Frans cassatie-arrest 1997 en Cass. 25 juni 2015
- Cass. 11 januari 2019 m.b.t. informatie- en waarschuwingsplicht verpleegkundige: *“Wanneer de benadeelde aanvoert dat de door hem geleden schade werd veroorzaakt door de miskening van de algemene zorgvuldigheidsplicht doordat de aangesprokene hem welbepaalde informatie niet heeft gegeven, moet hij niet alleen bewijzen dat de aangesprokene hem deze informatie had moeten geven maar ook dat hij dat niet heeft gedaan.”*

– Art. VI.83, 21° en VI.84, §1 Wetboek economisch recht: je kan niet overeenkomen dat de bewijslast bij één van de twee partijen ligt

ANDERE GEVOLGEN VAN HET ONDERNEMINGSBEGRIIP

- Regelgeving omtrent vergelijkende en misleidende reclame
- Verbod op handelingen met het oogmerk andere ondernemingen te schaden (bv. afwerving, ...)
- Toepassing insolventierecht